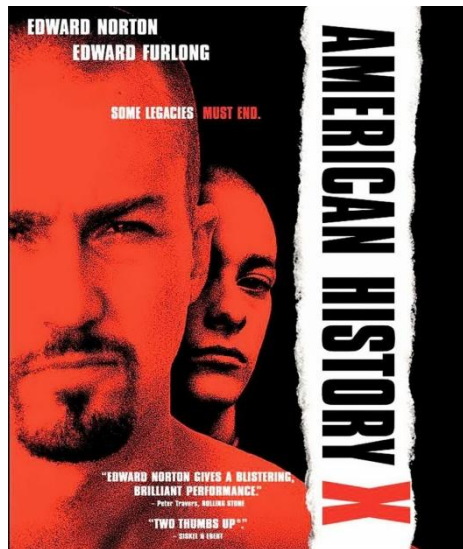

AMERICAN HISTORY X

Fitxa tècnica

Títol original: American History X

Direcció: Tony Kaye

Guió: David McKenna

Música: Anne Dudley

Fotografia: Tony Kaye

Interpretació: Edward Norton (Derek Vinyard), Edward Furlong (Danny Vinyard),

Faruza Balk (Stacy), Avery Brooks (Bob Sweeney), Stacey Keach (Cameron), Elliot

Gould (Murray), Lamont (Guy Torry)

Durada: 120 minuts

Producció: EUA, 1998

Sinopsi

Derek Vinyard és un jove convicte que acaba de complir una condemna de tres anys per l'assassinat de dos joves de raça negra. Tres anys enrere, Derek era el respectat i admirat líder del moviment nazi local. Durant aquests tres anys, tothom l'ha estat esperant amb impaciència però el seu germà petit, Danny, que l'idealitza amb passió, a ell i la causa nazi, ha estat el més afectat per la seva absència i espera amb delit la tornada. Un cop al carrer, però, Derek intenta fer-li veure que el nazisme, l'odi i la violència racial són actituds equivocades. La presó ha canviat Derek, ara Derek ha de canviar els qui estima i s'han perdut en l'odi.

Objectius pedagògics

Comprendre el fenomen del neonazisme. Conèixer les seves arrels històriques i la seva forma actual en la nostra societat.

Entendre de quina manera les relacions personals estan condicionades per l'ordre social i familiar en què s'inscriuen.

Comprendre el procés de degradació moral a què ens sotmet el discurs ideològic de l'odi i del racisme.

Valorar els sentiments o principis morals o ideològics que mouen cada personatge.

Apreciar els recursos expressius i narratius que usa la pel·lícula per explicar-nos la història d'American History X.

Procediments

Visionar la pel·lícula i comentar-la a classe.

Atribució a cadascun dels personatges d'un valor simbòlic dins de la narració i esquematització conceptual del grup: quin és el personatge que vertebrava l'acció i quins principis morals i de conducta defensa; quins són els personatges que l'envolten, què representa i què defensa cada personatge, etc.

Identificació i explicació dels referents històrics i ideològics que apareixen en el film (Hitler, Ku Klux Klan, Mein Kampf, etc.).

Anàlisi de l'estructura narrativa i temporal del film: qui i quan s'explica la història, com i amb quin objectiu se'ns presenta el passat dels personatges anterior a la narració, etc.

Anàlisi de la forma del film: fotografia, música, ralentització de la imatge, interpretació, etc. Fer una descripció detallada de tots aquests aspectes i emetre opinions al respecte.

Actituds

Comprendre el valor del personatge de Derek Vinyard i del seu procés de redempció. Entendre a què s'enfronta en les dues parts de la pel·lícula i quin és el dibuix del seu trajecte ideològic: què pensa abans d'anar a la presó i què defensa després de sortir-ne. Valorar de quina manera el que se'ns explica pot ocórrer en la nostra societat, en el nostre barri.

Valoració crítica del final de la pel·lícula.

GUIA DIDÀCTICA

El nazisme

Fonamentalment, American History X, una història sobre la redempció, és un al·legat contra el racisme, les pràctiques violentes i el fanatisme ideològic, tres dels trets que defineixen els grups neonazis. El neonazisme és un rebrot urbà i contemporani del nazisme (neo, és a dir, nou), doctrina ideològica que sorgí a Alemanya a mitjan de la dècada dels 20, a l'ombra del lideratge incontestable d'Adolf Hitler.

Després d'un cop d'estat frustrat deu anys abans, Hitler arriba al poder el 1933, es nomena dictador i guia d'Alemanya (führer) i bateja el nou ordre com el Tercer Reich. Hitler pretenia representar la sobirania absoluta del poble alemany. Els jueus eren considerats antialemans; la democràcia, el parlamentarisme, el liberalisme i el comunisme també van ser considerats enemics, "jueus". S'aproven lleis (Lleis de Nuremberg, 1935) que anul·len a tots els jueus els drets cívics i es prohibeixen els matrimonis entre jueus i no jueus. L'antisemitisme s'estén socialment i l'extermini del jueu queda impune.

En pocs anys, els nazis desfan l'estructura estatal i social anterior i n'imposen una basada en l'odi racial, el totalitarisme, l'ultranacionalisme, el culte irracional al líder i l'afany d'expansionisme imperial. Finalment, Alemanya envaeix Polònia el 1939 i comença la Segona Guerra Mundial. El 1945, amb la victòria aliada, el nazisme es desintegra com a fenomen massiu, Hitler se suïcida i els líders nazis més importants són capturats, jutjats i empresonats. En 15 anys, però, el nazisme va fomentar l'odi suficient per començar una guerra que va acabar amb la vida de més de 40 milions de persones.

D'altra banda, el neonazisme existeix encara avui com a residu marginal d'aquella ona de violència i irracionalitat. La seva estructura és molt diferent a l'original, però en conserva els referents i objectius. Generalment es tracta de grups de joves no integrats en la societat, violents, xenòfobs i entregats a les ordres d'un líder adult que es refugia en l'ombra. S'organitzen localment i han adquirit una estètica pròpia, en què destaquen els cranis afaitats. Socialment, són molt menys perillosos que els seus antecessors, però són alhora un símptoma i un avís que no podem oblidar: les actituds totalitàries i intolerants envers tot allò diferent al model (si la majoria som blancs, heterosexuales, catòlics i nascuts al país on vivim, pensen ells, els culpables que les nostres vides no siguin perfectes són tots aquells que no són ni blancs, ni heterosexuales, ni originaris del país, ni catòlics...) arrelen encara amb força en la nostra societat i cal no parar mai de combatre-les.

Dues històries en una

American History X ens presenta dues històries que s'expliquen mútuament. Una d'elles pertany al passat, l'altra, al present, i totes dues estan separades pel mur d'una presó on Derek Vinyard va estar tres anys, condemnat per l'assassinat de dos joves de raça negra. Fins llavors, tot, en la vida de Derek, havia passat pel filtre del nazisme: la seva parella, el seu germà, el seus amics, el record del seu pare mort..., tot estava relacionat d'una o altra manera amb l'odi

racial i la violència. A la presó, Derek va aprendre a rebutjar tot allò que el va dur a cometre el crim: l'odi racial, com a explicació dels conflictes, i la violència, com a mètode per solucionar-los. La seva missió un cop fora serà la d'allunyar la seva família i especialment el seu germà de l'ambient nazi.

El personatge de Derek, per tant, ocupa dos posicions antagòniques en la història, l'un és l'ombra de l'altre: abans de la redempció és un jove colèric, rancorós i violent, que estén a tots els àmbits de la seva vida (la família, els amics, les relacions sentimentals, l'aspecte físic) la intolerància racista que predica; la captivitat, però, l'humanitza i en sortir de la presó assumeix que la seva missió no consisteix només a allunyar-se d'allò

que ara sap que és el mal (els nazis i tot el que defensen), sinó a combatre'l per poder rescatar el seu germà Danny del captiveri sectari del líder ideològic, Donovan, i els seus fanàtics soldats.

La trobada entre els dos germans després de tres anys, per tant, és la part fonamental de la narració, ja que oposa dues formes de veure les coses i dos plans temporals totalment antagònics. Sense aquesta trobada, la història no tindria segona part i no existiria la possibilitat de salvació que busca Derek i que, finalment, no troba Danny.

Aquesta segona part de la història passa en temps present i alhora serveix per explicar-nos, a través d'una redacció escolar que li és encarregada a Danny pel seu professor i que pren el títol d'Història Americana X (American History X), la història en el passat. Precisament, un dels encerts del film consisteix en aquesta proposta de redacció, tot oferint una solució basada en la reflexió i la lliure expressió: el que el mestre vol aconseguir encarregant-li a Danny una redacció sobre el seu germà i les causes que l'han dut a assassinar és incitar-lo a mirar el passat, pensar i pronunciar-se.

D'aquesta manera, el film aposta per l'educació com a eina de pacificació i solució de conflictes. Tot i això, la pel·lícula esgota aquesta esperança en el seu tram final, quan veiem com la força de l'odi supera en ocasions la de la raó.

Una aposta formal

El director del film ha decidit explicar-nos aquestes dues històries de manera segmentada, alternant els plans temporals i usant el blanc i negre per al temps anterior a la condemna, i el color, per al posterior. Aquestes són decisions que corresponen a la part creativa del film. Quan algun cop ens preguntem què fa un director de cinema, cal pensar en decisions d'aquest tipus, en tot allò que apareix en la pantalla d'una manera determinada; quan una imatge apareix ralentitzada o un so es deforma o es busca una fotografia més freda o càlida o s'intenta explicar una història començant pel final o servint-se de la veu d'un narrador omniscient, quan es decideix no utilitzar música o usar-ne una de particular, quan es busca un actor més jove o

més vell o més alt o més baix...; quan es prenen aquestes decisions és quan podem dir que un director està actuant creativament, buscant un estil determinat, trobant una forma expressiva concreta.

Bàsicament, a American History X cal atendre als recursos formals del blanc i negre, de la imatge ralentitzada i de la interpretació. El blanc i negre s'usa sovint per evocar realitats difoses, ja siguin somnis, records o desitjos. Ningú veu en blanc i negre i és per això que es relaciona aquesta gamma cromàtica amb tot allò que no pertany a la realitat visible. Té, a més, un caràcter anacrònic que s'aprofita molts cops per presentar-nos escenes del passat (els nostres avis no vivien en un món en blanc i negre, però és difícil no imaginar-se'l així).

La cadència normal d'un cos en moviment es pot representar si la fotografiem vint-i-quatre vegades per segon i la projectem després a la mateixa velocitat. Tots els efectes de velocitat posteriors (que la imatge vagi més ràpida o més lenta), els aconseguirem variant aquesta proporció. El seu valor expressiu tendeix a intensificar en l'espectador i l'espectadora les emocions. En la pel·lícula s'usa amb aquest fi, en moments emocionalment agressius (baralles), èpics (el partit de bàsquet) o sentimentals (plors, abraçades, ones arribant a la platja).

Finalment, pel que fa a la interpretació, cal destacar l'extraordinari treball dels dos actors principals, Edward Norton i Edward Furlong. En els dos casos, la intensitat del treball corporal, de les mirades i de les rèpliques fan que el model (un senyor que actua, un actor que interpreta un skin head) sigui tan impressionant com la realitat (un skin head). En aquest punt, creiem convenient elogiar el treball dels actors i incitar a valorar la capacitat de l'home per actuar, és a dir, per fer veure que una cosa passa, una cosa se sent o una cosa es pensa sense que es pensi, se senti o passi.

Propostes d'activitats

-Debat a classe al voltant dels conceptes i valors que exposa la pel·lícula: racisme, perdó, redempció, càstig, venjança. Treballar amb atenció els fenòmens totalitaristes i pensar al voltant de la possibilitat de trobar en l'actualitat conflictes semblants.

- Fer un retrat de personatges: enumerar quins són els desigs, pors, qualitats, idees propis de cadascun d'ells i relacionar-los amb l'acció: quin personatge és el motor de l'acció?, quins personatges es mouen al seu voltant?, què volen?, etc.

- Conèixer la figura històrica d'Adolf Hitler. Buscar informació i intentar fer un retrat personal del dictador i del seu paper en la història del segle XX (màxim una pàgina per persona).